

Nr. 103
Din 10 august 2026

Către:

Domnul Eugen OSMOCHESCU,
Viceprim-ministru, Ministru al Dezvoltării Economice și Digitalizării

Subiect: Avizul FIA la proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (pentru promovarea economiei digitale și a comerțului electronic) (număr unic 629/MD/2026)

Stimate Domnule Viceprim-ministru,

Companiile membre ale Asociației Investitorilor Străini din Moldova (FIA) vă transmit salutul lor cordial și își exprimă înalta considerație.

În contextul revizuirii **proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (pentru promovarea economiei digitale și a comerțului electronic) (număr unic 629/MD/2026)**, ca urmare a consultărilor anterioare, prezentăm mai jos propunerile și observațiile suplimentare ale comunității de afaceri.

I. Observații privind arhivarea electronică (Legea nr. 880/1992 privind Fondul Arhivistic)

Salutăm introducerea posibilității de arhivare electronică securizată și de distrugere a documentelor pe suport de hârtie după digitizare conformă (art. 21¹ și 27¹), măsură care poate reduce semnificativ costurile de conformitate pentru sectorul bancar și pentru companiile cu volum mare de documente. Semnalăm însă un risc de ordin practic legat de succesiunea în timp a intrării în vigoare a legii și a actelor normative de aplicare.

- Standardele minime de păstrare și securitate a arhivelor electronice ale Fondului Arhivistic de Stat urmează a fi aprobate prin hotărâre a Guvernului (art. 21¹ alin. 2), însă legea intră în vigoare la 6 luni de la publicare, termen identic cu cel acordat autorităților pentru alinierea actelor subordonate (art. XIII alin. 2-3). Există riscul ca, la data intrării în vigoare a legii, cadrul normativ secundar să nu fie încă adoptat, blocând aplicarea efectivă a noilor prevederi.
- Recomandăm instituirea unui termen distinct și mai scurt (ex. 3 luni de la publicare) pentru adoptarea hotărârilor de Guvern necesare, astfel încât acestea să fie în vigoare anterior sau concomitent cu intrarea în vigoare a legii.
- Recomandăm clarificarea regimului aplicabil documentelor din domenii puternic reglementate (fiscal, vamal, valutar) în perioada de tranziție, pentru evitarea unor interpretări divergente între autorități.

II. Observații privind modificările la Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor

2.1 Recuperarea costurilor expertizei și regimul probațiunii

Se constată că obiecțiile formulate anterior la modificările propuse la Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor nu au fost acceptate.

În mod particular, se remarcă faptul că noul alin. (3⁴) al art. 25 lipsește comerciantul de posibilitatea de a recupera de la consumator costurile suportate pentru efectuarea expertizei chiar dacă expertiza constată că neconformitatea a survenit din motive imputabile consumatorului.

„Obligația de rambursare a consumatorului nu este aplicabilă în ipoteza în care expertiza a fost necesară vânzătorului pentru a-și îndeplini obligația legală de probațiune, pusă în sarcina sa conform art. 23 alin. (6)”.

Amintim că, potrivit art. 23 alin. (6): „Orice neconformitate constatată în termen de un an de la data livrării produselor se prezumă a fi existat la momentul livrării, până la proba contrarie, cu excepția cazurilor în care această prezumție este incompatibilă cu natura produsului sau a neconformității”.

Prin urmare, în forma propusă, chiar și atunci când neconformitatea este imputabilă consumatorului, comerciantul nu poate recupera costurile expertizei dacă aceasta este efectuată în perioada de un an de la livrare, perioadă în care sarcina probei îi revine. Această soluție creează un dezechilibru între părți și contrazice ideea potrivit căreia comerciantul ar trebui să-și păstreze dreptul de recuperare în ipoteza culpei consumatorului.

De fapt, spre deosebire de directiva europeană, legislația națională este redactată astfel încât nu există de facto nicio prezumție a conformității produsului, deoarece, conform art. 25 alin. (3), comerciantul este obligat să demonstreze vinovăția consumatorului indiferent de momentul în care a fost constatată neconformitatea:

„(3) Dacă vânzătorul/prestatorul refuză să satisfacă reclamația consumatorului conform prevederilor art.20 alin.(2) și art.21 alin.(1) pe motiv că neconformitatea a apărut din motive imputabile consumatorului și acesta nu este de acord cu asemenea concluzie, vânzătorul/prestatorul este obligat să dovedească vina consumatorului în ceea ce privește deficiențele apărute la produsul vândut, serviciul prestat prin expertiza tehnică efectuată în conformitate cu alin.(5)”.

Dacă prezumția de conformitate ar fi existat cu adevărat, atunci comerciantul, în temeiul art. 23 alin. (6), nu ar trebui să fie obligat să recurgă la expertiză pentru a demonstra vinovăția consumatorului, atunci când neconformitatea este constatată după un an de la livrarea produsului. Totodată, dacă neconformitatea este constatată în termen de un an de la livrarea produsului, atunci comerciantul este obligat să demonstreze vinovăția consumatorului prin expertiză, cu posibilitatea de a recupera costul expertizei de la consumator dacă expertiza confirm vinovăția consumatorului.

2.2. Cerințe procedurale și povara administrativă

Noile prevederi conțin cerințe suplimentare anevoioase, dificil sau chiar imposibil de realizat în practică, și anume:

- Articolul 25, alin. (3²) prevede că „În cazul în care efectuarea expertizei tehnice prevăzute la alin. (3) este inițiată de vânzător sau prestator, acesta informează consumatorul, pe un suport durabil, înainte de depunerea cererii de efectuare a expertizei tehnice, cu privire la:
 - a) entitatea care urmează să efectueze expertiza tehnică și obiectul acesteia;
 - b) costul estimativ al expertizei tehnice, determinat pe baza tarifelor practicate de entitatea care urmează să o efectueze;
 - c) dreptul vânzătorului sau prestatorului de a solicita rambursarea cheltuielilor efective de expertiză exclusiv în cazul în care aceasta stabilește, prin probe obiective, că deficiența este imputabilă consumatorului și a survenit ulterior livrării, suma a cărei rambursare poate fi solicitată neputând depăși costul estimativ comunicat potrivit lit. b), cu excepția cazului în care consumatorul a acceptat expres, pe un suport durabil, o majorare a acestuia;
 - d) dreptul consumatorului de a se adresa organelor abilitate cu funcții de protecție a consumatorilor sau instanțelor de judecată, în condițiile legii.

Amintim că, potrivit art. 25 alin. (3) din Legea nr. 105/2003:

„Într-un termen de cel mult 14 zile calendaristice de la data depunerii reclamației, vânzătorul/prestatorul notifică, printr-un document scris, pe suport de hârtie sau pe orice alt suport durabil, consumatorul cu privire la depunerea cererii de efectuare a expertizei, la datele de contact ale persoanei abilitate în desfășurarea expertizelor și, la cererea consumatorului, transmite acestuia dovada înregistrării solicitării de expertiză a produsului corespunzător la persoana abilitată”.

Astfel, comerciantul este obligat să transmit consumatorului, pe suport durabil, 2 notificări cu privire la același subiect (expertiza), una înainte de depunerea cererii de efectuare a expertizei și alta după. Pe de altă parte, nu este clar de ce aceste notificări nu pot fi comasate în una și transmise după

depunerea unei asemenea cereri, pentru a nu crește artificial povara administrative și costurile pentru mediul de afaceri.

2.3. Lipsa de claritate și incoerențe normative

Totodată, la art. 25 alin. (3³), (3⁴) și (3⁵) semnalăm o serie de neclarități și incoerențe în reglementare, după cum urmează:

- Nu este clar de ce comerciantul nu ar putea recupera de la consumator costul efectiv al expertizei în situația în care costul comunicat anterior, având caracter estimativ, se dovedește a fi inferior costului final.
- Nu este clară semnificația sintagmei „probe obiective”. Noțiunea de probă este deja reglementată prin Codul de procedură civilă, care stabilește cadrul general și condițiile aplicabile probelor, fără a distinge între probe „obiective” și „subiective”. Aceeași observație este valabilă și pentru alin. (3⁴).
- Nu este determinat cu suficientă precizie obiectul adresării consumatorului către organele abilitate cu funcții de protecție a consumatorilor sau către instanțele de judecată. Se impune specificarea expresă că acest drept vizează contestarea rezultatelor expertizei, în concordanță cu prevederile alin. (3⁴).
- Se constată o incoerență în reglementarea rambursării cheltuielilor de expertiză, potrivit alin. (3⁵), care prevede:

“Rambursarea cheltuielilor de expertiză nu poate fi solicitată în cazul în care expertiza tehnică stabilește existența neconformității ori nu permite determinarea cauzei deficienței”.

Potrivit acestei norme, rambursarea cheltuielilor de expertiză nu poate fi solicitată în cazul în care expertiza tehnică stabilește existența neconformității, chiar dacă neconformitatea este imputabilă consumatorului.

- De asemenea, alin. (3⁶) este controversat și lipsit de claritate:

„Examinarea și soluționarea reclamației consumatorului nu pot fi condiționate de acceptarea prealabilă, de către acesta, a costurilor expertizei tehnice. Refuzul consumatorului de a accepta costul estimativ comunicat nu constituie retragere a reclamației și nu exonerează vânzătorul sau prestatorul de obligația de probațiune prevăzută la alin. (3)”.

În acest context, subliniem că art. 25 alin. (3) nu instituie obligația consumatorului de a accepta în prealabil costul expertizei. Chiar și în ipoteza unei acceptări prealabile, suportarea sau rambursarea costurilor ar trebui să depindă de rezultatul expertizei, respectiv de stabilirea imputabilității neconformității.

2.4. Aplicabilitatea procedurii de expertiză

În final, se observă că art. 25 se aplică atât produselor defecte, cât și serviciilor neconforme. Totuși, aplicarea unei proceduri de verificare post factum prin expertiză tehnică nu este posibilă în cazul serviciilor care nu au ca rezultat un obiect material. Se impune clarificarea acestui aspect în textul legii.

III. Observație suplimentară privind sistemul intern de soluționare a reclamațiilor pentru serviciile de intermediere online (art. 28¹, Legea nr. 105/2003)

Apreciem caracterul voluntar al instituirii sistemelor interne de soluționare a reclamațiilor de către furnizorii de servicii de intermediere online (art. 28¹). Solicităm însă o clarificare a interacțiunii acestor sisteme cu obligațiile deja existente în temeiul Legii nr. 53/2025 privind promovarea echității și transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online (care transpune Regulamentul (UE) 2019/1150), pentru a evita suprapunerea de obligații de raportare și proceduri paralele aplicabile aceluiași platforme.

IV. Observații privind Legea nr. 77/2016 cu privire la parcurile pentru tehnologia informației

Modificările propuse la art. 8 lit. q) și r) condiționează scutirea de taxe vamale pentru serviciile prestate exclusiv spre export de cerința ca aceste servicii să constituie „activitatea principală a companiei”. Această condiție suplimentară nu este definită (nu se precizează, de exemplu, un prag procentual din cifra de

afaceri sau din veniturile realizate) și poate genera incertitudine pentru rezidenții parcurilor IT cu activități diversificate, unii dintre aceștia fiind membri FIA.

- Recomandăm fie eliminarea acestei condiții suplimentare, fie definirea sa clară printr-un criteriu cantitativ (ex. procent minim din cifra de afaceri/veniturile din activitatea de export), pentru predictibilitate în aplicare.

În rest, apreciem pozitiv completările privind instrumentele de susținere a inovării digitale (granturi, vouchere de inovare, programe de accelerare) și principiile de implementare (transparență, tratament egal, concurență deschisă), care pot contribui la dezvoltarea ecosistemului tehnologic național.

V. Observație privind Legea nr. 291/2016 cu privire la organizarea și desfășurarea jocurilor de noroc

Art. VI din proiect aferent Legii nr. 291/2016 introduce o excepție de la regimul jocurilor de noroc pentru activitățile de producere a conținutului digital destinat exclusiv exportului către beneficiari nerezidenți. Solicităm clarificări suplimentare cu privire la criteriile de calificare pentru această excepție (ex. modalitatea de verificare a caracterului „exclusiv” al exportului) și la mecanismele de prevenire a unor eventuale utilizări necorespunzătoare ale acestei derogări, pentru a asigura un tratament predictibil și nediscriminatoriu al operatorilor din domeniu.

VI. Propunere privind păstrarea datelor (Legea nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului)

Se propune completarea **Articolului VIII** din proiect, aferent **Legii nr. 308/2017 cu privire la prevenirea și combaterea spălării banilor și finanțării terorismului**, cu un nou punct, după cum urmează:

*„La Articolul 9 alineatul (1), propoziția a doua, după cuvintele **”Datele păstrate”** se introduc cuvintele **”în original sau copii certificate de entitatea raportare”**.”*

Obligația actuală de păstrare în original a datelor aferente tranzacțiilor generează costuri semnificative pentru sistemul bancar, care cresc în timp fără o justificare proporțională. În contextul digitalizării economiei, aceste cerințe nu mai corespund realităților actuale.

De asemenea, propunerea contribuie la transpunerea art. 40 alin. (1) lit. b) din *Directiva (UE) 2015/849 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 mai 2015 privind prevenirea utilizării sistemului financiar în scopul spălării banilor sau finanțării terorismului, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și de abrogare a Directivei 2005/60/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 2006/70/CE a Comisiei, care prevede posibilitatea păstrării în copii admise a documentelor justificative și evidențele tranzacțiilor.*

VII. Observații privind mecanismul de examinare a investițiilor de importanță pentru securitatea statului (Legea nr. 174/2021)

Proiectul de lege (Art. IX) extinde substanțial domeniul de aplicare al Legii nr. 174/2021, cu impact direct asupra investitorilor străini membri FIA. Salutăm intenția de clarificare și digitalizare a procedurii, însă semnalăm o serie de aspecte care necesită o analiză suplimentară din perspectiva predictibilității climatului investițional.

3.1 Extinderea și claritatea domeniilor de importanță pentru securitatea statului

Noua redacție a art. 4 alin. (1) extinde lista domeniilor supuse examinării de la un număr restrâns de sectoare la aproximativ 27 de categorii, incluzând, printre altele, prelucrarea sau stocarea datelor de interes public, tehnologiile inteligenței artificiale, roboticii, semiconductorilor și securității cibernetice, precum și biotehnologiile. Unele dintre aceste noțiuni (de exemplu, „date de interes public”, „tehnologie critică” definită prin trimitere la „ariile de tehnologie critică stabilite prin lege”) nu sunt suficient de precis delimitate, ceea ce poate genera incertitudine juridică pentru investitori la momentul structurării unei tranzacții și poate avea un efect descurajator asupra fluxurilor de ISD.

- Recomandăm o definire mai precisă a noțiunilor de „tehnologie critică” și „date de interes public”, eventual prin liste sau criterii cantitative similare celor deja utilizate pentru energie și telecomunicații (prag de consumatori/capacitate).
- Recomandăm publicarea de ghiduri sau clarificări aplicabile ale Consiliului pentru Examinarea Investițiilor de Importanță pentru Securitatea Statului, pentru predictibilitate în aplicare.

- Semnalăm, de asemenea, o posibilă imprecizie terminologică: la lit. a)-h) ale art. 4 alin. (1) se utilizează sintagma „obiective critice ale statului”, care ar putea fi, de fapt, „infrastructuri critice naționale” — noțiune deja consacrată în legislația privind protecția infrastructurilor critice. Recomandăm verificarea și, după caz, alinierea terminologiei, pentru a evita interpretări divergente în aplicare.
- La lit. j) și k) ale aceluiași alineat se prevede, distinct, includerea în domeniile de importanță pentru securitatea statului a exploatarea tehnologiilor informaționale, respectiv a tehnologiilor inteligenței artificiale, roboticii, semiconducătorilor și securității cibernetice, utilizate „pentru activitățile locale din domeniile de la lit. a)-h)”, deci inclusiv pentru infrastructura de comunicații (lit. d). Astfel, nu este clar dacă un operator care exploatează deja infrastructură de comunicații (lit. d) are nevoie de o examinare distinctă pentru tehnologiile informaționale, de inteligență artificială, robotică sau securitate cibernetică pe care le utilizează în cadrul aceleiași activități, atâta timp cât acestea sunt indivizibile și indispensabile activității de bază. În acest sens, solicităm confirmarea faptului că lit. j) și k) nu instituie o obligație de examinare separată și cumulativă pentru activități care sunt parte integrantă a unei activități deja supuse examinării potrivit unei alte litere a alin. (1).

3.2 Tratatul investitorilor din afara Uniunii Europene

Potrivit noului alin. (4¹) al art. 7, procedura simplificată („risc redus”, cu termen de examinare de 20 de zile lucrătoare) este rezervată investitorilor care au obținut anterior o aprobare într-un stat membru UE. Reamintim că FIA reunește investitori din 17 țări, inclusiv din afara Uniunii Europene, cu regimuri de screening al investițiilor la fel de riguroase. Restrângerea beneficiului termenului redus exclusiv la aprobările UE creează un tratament diferențiat nejustificat între investitori proveniți din jurisdicții cu standarde comparabile.

- Propunem extinderea cazurilor de „risc redus” la investitorii care dețin o aprobare similară emisă de autoritățile competente din state cu regimuri de examinare a investițiilor recunoscute ca echivalente, nu doar din statele membre UE.

3.3 Suspendarea activității economice pe durata prelungirii termenului

Art. 9 alin. (13) conferă Consiliului dreptul de a dispune suspendarea desfășurării activității economice a părților implicate pe durata prelungirii termenului de examinare. Este o măsură cu impact operațional și financiar semnificativ asupra investitorului și, indirect, asupra angajaților și partenerilor contractuali. Proiectul nu prevede criterii clare pentru dispunerea acestei măsuri, durata sa maximă sau o cale de contestare rapidă.

- Solicităm introducerea unor criterii explicite de proporționalitate pentru dispunerea suspendării, a unei durate maxime, precum și a unei căi de atac accelerate.

3.4 Cuantumul sancțiunilor

Art. 11 alin. (1) lit. b) instituie amenzi de până la 5% din cifra de afaceri anuală (max. 5.000.000 lei) sau 5% din valoarea investiției, aplicabile inclusiv beneficiarului efectiv persoană fizică în anumite situații. Solicităm o evaluare a proporționalității acestor sancțiuni comparativ cu practica altor state membre UE și clarificarea criteriilor de individualizare a sancțiunii, precum și a căilor de contestare administrativă și judiciară.

3.5 Aplicarea în timp

Proiectul nu conține o normă tranzitorie explicită privind aplicabilitatea noilor domenii extinse (art. 4) investițiilor și societăților deja existente la data intrării în vigoare a legii. Recomandăm clarificarea faptului că extinderea domeniilor de aplicare vizează exclusiv investițiile noi sau modificările ulterioare intrării în vigoare a legii, pentru a evita aplicarea retroactivă a unor obligații de examinare asupra investițiilor deja realizate.

În aceeași ordine de idei, solicităm clarificarea faptului dacă investitorii care dețin deja o aprobare pentru un domeniu similar celui reglementat de noua listă (de exemplu, pentru furnizarea de rețele și/sau servicii de comunicații electronice mobile sau fixe, potrivit reglementării anterioare a domeniilor de importanță pentru securitatea statului) au obligația de a solicita o nouă aprobare, ca urmare a extinderii/reformulării listei domeniilor de la art. 4 alin. (1), sau dacă aprobarea anterior obținută își păstrează valabilitatea pentru domeniul corespunzător nou reglementat.

Concluzie

Considerăm că ajustările propuse vor contribui la consolidarea unui cadru normativ clar, coerent și predictibil, care să permită o aplicare eficientă în practică, facilitând totodată atingerea obiectivelor urmărite și asigurând condiții echitabile pentru operatorii economici.

Ne exprimăm întreaga disponibilitate de a participa la consultări și discuții tehnice, în vederea identificării celor mai adecvate și eficiente soluții legislative.

Vă mulțumim pentru deschiderea spre dialog și colaborare și vă rugăm să primiți asigurarea înaltei noastre considerații.

Cu deosebită considerație,

Ana GROZA
Director Executiv

Notă: Asociația Investitorilor Străini reunește 25 companii – cei mai mari investitori din Republica Moldova, investițiile cărora provin din 17 țări, cu peste 20.000 de angajați. Volumul total al investițiilor companiilor-membre FIA depășește 2,6 miliarde euro, ceea ce constituie aproximativ 19% din PIB.